

právní pesouzení, jež vrcholí zejména v představě, jakoby to byl inserent jiný, když žalobce bude inserovati pro svůj podnik v L. a jiný, bude-li inserovati pro svou firmu ve V. Oba uplatňované důvody odvolací čís. 3 a 4 § 503 c. ř. s. jsou tedy dány a bylo proto tak rozhodnouti, jak se stalo.

Čís. 1068.

Platnost slibu nebo poskytnutí věna dceři osobou, věnem povinnou, není podmíněna zřízením notářského spisu.

(Rozh. ze dne 24. května 1921, Rv I 186/21.)

Dlužním úpisem ze dne 5. května 1918 potvrdili rodiče, že jim dcera jejich ponechala věno 50.000 K k dalšímu používání v jich závodě, a zavázali se, platiti z této jistiny 6 proc. úroky v pololetních předem jdoucích lhůtách a splatiti jistinu proti výpovědi, v úpisu blíže uvedené. Dcera zemřela dne 18. září 1918 bez zanechání poslední vůle a pozůstalý manžel jakožto zákonný dědic přihlásil celou zmíněnou pohledávku do pozůstalosti. Rodiče zůstavitelky neuznaly pohledávky, načež manžel byl poukázán na pořad práva. Proti žalobnímu nároku uváděli žalovaní, že smlouvu, o níž tu jde, jest pokládati za smlouvu o zřízení věna a že jest neplatnou, ježto nebyla uzavřena ve formě notářského spisu. O b a n i ž š í s o u d y žalobě vyhověly v podstatě z těchto důvodů: Dle žalobního přednesu nebylo věno dceři svého času hotově vyplaceno, však za trvání manželství obdržela je tím způsobem, že v závodě firmy rodičů stala se věřitelkou 50.000 K, což provedeno účetně bez hotové výplaty věna a odpočítání téhož peníze rodičům. Tito před vydáním dluhopisu (před 5. květnem 1918) byli ovšem v dotálním závazku, však závazek ten pomínl úmrtím dcery. Závazek z dluhopisu není novací onoho závazku, nýbrž obligací spočívající na samostatném právním důvodu (§§ 983, 1001 obč. zák.). Ostatně jednání rodičů i jich dcery při ponechání 50.000 K v užívání rodičů prozrazuje, že dluhopisem zřízení věna zakryto býti nemělo, neboť k jednání nebyl žalobce vůbec přibrán a to by se státi musilo, poněvadž on dle § 1227 obč. zák. stal by se vlastníkem peněz věnem daných, kdyby hotově byly vyplaceny. Účetně provedenou výplatou věna a zápůjčky docíleno toho, že manželka zůstala vlastnící jeho i byla s to, aby je firmě v užívání jako zápůjčku ponechala, při čemž úrok ze zápůjčky, nahrazující požívání věna, náležel by dle § 1227 obč. zák. žalobci jakožto manželu, o čemž však ve sporu tomto se nejedná, neboť žalobce domáhá se co do příslušenství pouze určení, že úrok ze zápůjčky patří do pozůstalosti (nikoli jemu jako požívateli věna). Legitimace žalobceva k tomuto sporu jest dána §em 228 c. ř. s., máť jako zákonný dědic, k polovici pozůstalostí povoláný (§ 757 obč. zák.) právní zájem na tom, aby tak značné aktivum pozůstalosti co nejdříve bylo zjištěno, a byl také s tímto nárokem odkázán na pořad práva.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Ačkoli nelze souhlasiti s vývody nižších stolic, jež námitku žalovaných, že, ježto šlo o věno, bylo třeba zřízení notářského spisu, nevyvrá-

tily, jest výrok jich nicméně správným a to z těchto důvodů: Dle dozna-
ného obsahu dlužního úpisu ze dne 5. května 1918 stvrzují žalovaní
v tomto úpisu vlastnoručními podpisy, že věno 50.000 K jim dcera její
a choť žalobcova ponechala k dalšímu používání ve firmě jejich, zavazují
se z této jistiny platiti 6 proc. úrok v pololetních předem jdoucích lhůtách
a splatiti jistinu proti výpovědi, tam blíže ujednané. Z toho jde, že tímto
dlužním úpisem vyhověli žalovaní své dotální povinnosti vůči dceři ve
smyslu § 1220 n. n. obč. zák., a to tím způsobem, že jí ho nevyplatili sice
hotově, nýbrž poskytli jí ho ve formě zápůjčky tak, že peněz, který jí vě-
nem dáti chtěli, jako zápůjčku, jim od ní poskytnutou, podrželi. Poněvad,
žalovaní míní, že k tomuto dání věna bylo třeba zřízení notářského spisu
a odvolávají se v té příčině na rozhodnutí býv. vídeňského nejvyššího
soudu, dlužno otázku zodpověděti nejen s hlediska čistě dogmatického,
nýbrž i s hlediska historie právní praxe. Zřízení věna v technickém smyslu
jest tu dle § 1218 obč. zák. jen tehdy a jest také jen tehdy třeba zřízením
notářského spisu o něm, když se nějaký majetek dává neb slibuje muži
k hrazení břemen s manželstvím spojených. Nejde tedy o takovýto akt a
notářského spisu netřeba, když rodiče nebo další ascendenti, k tomu po-
vinní, dávají nebo slibují věno dceři po rozumu § 1220 obč. zák., takže
muž zůstává stranou a žádný nárok z toho pro něj nevzniká. K nedo-
rozumění mohl sváděti toliko výraz »věno«, jehož zákon užívá tu (v §
1220) jako tam (v § 1218), avšak nauka nikdy se tím nedala másti a od
prvopočátku jednomyslně rozeznávala mezi zřízením věna muži dle
§ 1218 a dotováním dcery dle § 1220, vyžadujíc zřízení notářského
spisu jen tam, nikoli však i zde (Winiwarter, Stubenrauch, Krainz, Pfaff-
Hofmann, Krasnopolski a j.). Jinak však praxe býv. víd. nejv. soudu,
která přes výtku nedostatečného rozeznávání, kterou jí nauka činila, ko-
lísala a v řadě rozhodnutí (Gl. U. 11331 (plen.), 12231 (plen), 12258, 12779,
13698, 15095, n. ř. 1801, 1888) i pro přímé dotování dcery notářského spisu
vyžadovala. Tato rozhodnutí však a tudíž i stanovisko žalovaných jsou
předstiženy judikátem čís. 239 ze dne 9. listopadu 1915, čís. pres. 330, 15.
jímž rozhodnuto podle nauky, takže stanovisko žalovaných jeví se tedy
i v praxi nyní už překonaným. Výtky byly nejen dogmatického, nýbrž
i hospodářského rázu, vrcholíce v tom, že se publikum požadavkem no-
tářského spisu proti intenci zákona zbytečně omezuje a inkomoduje. Vi-
se, že sliby muži t. j. najmě ženichovi činí se často velmi snadno a lehkomy-
slně, že však je potom nebývá snadno splnit, a této lehkomyšlnosti
chce zákon předpisem solenní úřední formy notářské čelit a k vážnosti
a rozmyslnosti odhodlání nabádat. Jinak ale věc se má, když jde o dotální
povinnost rodiče neb jiného ascendentu vůči dceři a rodič neb ascendent
chce povinnost tuto splniti: tu by bylo protismyslné, aby splnění této zá-
konné povinnosti sám zákon kladl překážky neb činil obtíže. Ptá-li se tedy
dovolání tak úsilovně po právním důvodu závazku z citovaného dluhopisu,
tedy je to přiměřeně důvod § 1220 obč. zák.: zákonná povinnost dotální,
která vždy uznávána byla za důvod svého druhu, a tento důvod na konec
uznává i dovolání samo, jenže k platnosti jeho žádá zřízení notářského
spisu, ale, jak doličeno, neprávem. Také to jest pravda, jak dovolání dále
dovozuje, že na místo tohoto závazku dotálního nastoupil dlužním úpisem
závazek z tohoto úpisu, tedy ze zápůjčky, a že jde tedy o novaci dle
§§ 1376, 1377 obč. zák., ale opět neprávem dovozuje, že aby novace ta

byla možná, byl by místo dlužního úpisu musil býti zřízen notářský spis, ježto prý závazek na zřízení věna bez formy té platně vzniknouti nemohl. To je mylné proto, že přece dceřin nárok dotální ze zákona byl tu i beze všeho slibu rodičů a oni ho dlužním úpisem jen uznali a zároveň také splnili, zřídivše dceři na obnos věna pohledávku z důvodu zápůjčky, k čemuž, jak vyloženo, notářské formy třeba nebylo. Ovšem se praví v úpisu, že dcera ponechala jim »věno« a nikoli že jim poskytla »zápůjčku«, kterýž výraz tam vůbec nepřichází, ale mylně z toho dovolání konkluduje, že o zápůjčku nejde, neboť že jde, plyne z ostatního doznaného obsahu dlužního úpisu a již z jeho názvu »dlužní úpis« (srv. § 1001 obč. zák.). Není tedy třeba sahati k složité manipulační konstrukci nižších stolic, že se tu odevzdání obnosu stalo tak, jako by oni byli dceři obnos vyplatili jako věno a ona jim ho zase hned zápůjčkou vrátila čili že se to provedlo pouze účetně; tu by bylo vlastně odevzdání dvojí, nejprv t. zv. *constitutum possessorium* a hned na to zas tradice *brevi manu* nazpět. Ale jednodušší a přirozenější je, že rodiče dotální nárok dceřin určitým obnosem 50.000 K smluvně uznali, takto jí na ten obnos zřídili pohledávku, jenže důvod pohledávky: dotální závazek, ihned byl změněn novací (smlouvou) na důvod zápůjčky. Věc má se tedy zrovna tak, jakoby na př. dlužník dluh z náhrady škody, dejme tomu z tělesného poškození, určitým obnosem uznal a strany se usnesly na tom, že obnos ten podrží zápůjčkou (§ 1376 obč. zák.). Fikce odevzdání tu třeba není. Tak i při správném právním posouzení dojde se k témuž výsledku, k němuž došly stolice nižší a není tedy nesprávné posouzení relevantní. Také však dovozovaný odpor se spisy není podstatný, byť by tu i opravdu byl, neboť nejvyšší soud v hořejších vývodech vychází z doznaného doslovného obsahu dlužního úpisu a nikoli z udanlivých mylných předpokladů vrchního soudu, a dospívá nicméně k témuž výsledku.

Čís. 1069.

O nároku nemanželské matky dle § 168 obč. zák. jest jednati v řízení nesporném.

(Rozh. ze dne 24. května 1921, R II 132/21.)

Nároku nemanželské matky, vznesenému v řízení nesporném, o složení peníze na výživu dítěte dosud nenarozeného, jakož i útrat slehnutí a porodu dle § 168 obč. zák. bylo soudy v všech tří stolic vyhověno. Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Stěžovatel shledává nezákonnost (§ 16 nesp. říz.) napadeného usnesení v tom, že rekursní soud rozhodl oproti předpisu § 42 j. n. o věci sporné v řízení nesporném. ve kterém o nároku nebylo rozhodnouti, ježto stěžovatel otcovství k dítěti, mezi tím dne 12. ledna 1921 narozenému, nikdy neuznal. Než pouhé porovnání ustanovení § 168 obč. zák. a § 16 prvé dílčí rovely (cís. nař. ze dne 12. října 1914, čís. 276 ř. zák.), svědčí tomu, že náhled stěžovatelův jest nesprávný. Kdežto zmíněný § 16 I. d. n. stanoví, že zákonné povinnosti nemanželského otce, který se k otcovství